

vende disse Midler, kan bidrage til at føre vort Agerbrug ind i et Spor, hvor det siden maa lades alene, og hvor det vil finde store Tab i Stedet for Fordel. Derfor siger jeg: Lader os ikke gjøre Nogetsomhelst ad kunstig Vej, der kan lede vort Agerbrug ind i et Spor, som man siden maa komme til haardt at fortryde. Lad disse Ting passe sig selv, og lader os se, om de kunne komme igjennem dermed. Hvis de ikke kunne det, saa ser jeg deri et aldeles tydeligt Fingerpeg for, at denne Industri ikke er naturlig for os, og at vi derfor maa lade den ligge; saa maa vi faste vore Kræfter med saameget større Intensitet over paa andre Omraader, hvor vi virkelig kunne udrette Noget. — Det ærede Medlem, jeg nu sigtede til, saavel som det ærede Medlem for Maribo Amts 4de Valgkreds (Clausen) mente at kunne hente et vægtigt Argument imod mig og min Opfattelse herfra, at Sukkerroedyrkingen medførte dels en ganske anderledes rationel Kultur, dels ophævede den Brug eller rettere den Ikke-Brug, man gjør af visse Dele af Jorden, idet man lægger den brak. Atter her kommer jeg til det Samme, som jeg før sagde, at dette er et Argument, som taler for Koesukkerkulturen, men ikke særlig for Sukkerroekulturen. Altså den samme Brug af Brakjorden maa tale for at dyrke Joderoen som for at dyrke Sukkerroen, der er aldeles ingen Forskjel. Men tilsidst blev, det maa jeg rigtig nok tilstaa, det ærede Medlem for Maribo Amts 3die Valgkreds mig noget uforstaaelig. Det forekom mig, som om det ærede Medlem vilde sige, at siden Oprettelsen af Fabriken Lolland var Udvandringen fra Lolland standset, og som om dette skulde forstaaes saaledes, at Oprettelsen af Fabriken Lolland havde standset Udvandringen fra Lolland. Det kan neppe være det ærede Medlems Mening at ville sige noget Saadant; i alt Fald er det min Overbevisning, at det er urigtigt; thi det kan meget let paavises, hvad jeg dog ikke har Midler til for Diebliffet, at overhovedet er Udvandringen standset, og det ikke blot fra vort Land, men ogsaa fra vore Nabolande, ikke alene fra Lolland, men ogsaa fra Falster, fra Sjælland, fra Thyland osv.; men dette ligger ganske sikkert ikke i, at man er bleven saa lykkelig at komme til at aale Sukkerroer paa Lolland, men simpelthen i, at man er bleven oplyst om, at Arbejderforholdene i Amerika ere saaledes, at man betænkter sig for at prøve dem. Deri ligger Hemmeligheden i den Henseende; jeg tror, at enten Fabriken Lolland staar eller falder, vil der herfra ske større eller mindre Udvandring fra Lolland til Amerika, end der nu sker andetstedsfra. Endvidere argumenterede det ærede Medlem for Fabriken Lolland fra de Banskfeligheder, den har havt at modarbejde. Det kan gjerne være, at den har havt Banskfeligheder, maaske endogsaa særlige Banskfeligheder, hentede dels fra Baneanlæg, dels fra

Digeanlæg og Arbeidsvanskeligheder i det Hele taget, men hvem garanterer enten det ærede Medlem eller Fabriken, at det vil blive bedre i Fremtiden. Disse Banskfeligheder ere nu tilbørlig overvundne, men andre Banskfeligheder kunne jo vise sig og lægge akkurat den samme Lyngde paa Fabrikationen, som hine have gjort, og overhovedet har en Fabrikation, der er anlagt paa ikke at kunne overvinde Banskfeligheder, opgivet sig selv som dødsdød fra Først af. Det maa vides, at ethvert saadant Anlæg gaar Banskfeligheder og Tab ind i sin Begyndelse, at det skal give sine Lørepræmie; og har det ikke disse Lørepræmie at undvære, har det gjort feilt Bestik fra Først af. Dette er jeg ganske vist ogsaa tilbørlig til at antage, at man har gjort fra disse Fabrikers Side. Naar det ærede Medlem saa opmuntrer til, at vi dog for Alt skulde lade Fabriken vore op til Mand's Modenhed, saa siger jeg, at jeg kalder ikke det at lade den vore op til Mand's Modenhed, naar den paa de første Trin af sin Vandring skal tages under Armene og bæres af en Kæmpe, hvad Staten er i Forhold til det enkelte Industri-anlæg, saa at der ingen som helst Sandsynlighed er for, at det ud af sin egen Kraft kan vore sig op til noget Mere.

Det vil i alt Fald blive at dække den op til Mand's Modenhed, at lave en ny Driehusvært for disse Fabrikers Vedkommende, og det er netop imod denne Driehusvært, jeg har tilladt mig at argumentere. Af Hensyn til, at Vidtløftigheden ellers vilde blive alt for stor, skal jeg ikke gaa nærmere ind paa, hvad det ærede Medlem for Maribo Amts 4de Valgkreds (Clausen) ansøgte. Det forekom mig, at ogsaa Udskiftigt af, hvad han ansøgte, kun havde svage Fødder at staa paa. Et Argument er ogsaa ansøgt over for Loven, som den nu foreligger, men dette skal jeg gjemne til sidst.

Jeg skal nu tillade mig at vende mig særlig til det ærede Medlem for Veile Amts 3die Valgkreds (Th. Nielsen). Det ærede Medlem havde ikke hentet sig nogen Slags Bistand til at komme til Overbevisning om, at hvad jeg sagde i det sidste Møde, var rigtigt. I det Hele taget vare i hans Dine mine Grunde af en overordentlig ringe Betydning, og dette er jo for saa vidt en Smagsag, det overlader jeg derfor til det ærede Medlem at bedømme, som han vil. Jeg skal nu tillade mig at gaa lidt ind paa de Argumenter, som det ærede Medlem idag har ansøgt. Saaledes mente det ærede Medlem at kunne sætte de Bestræbelser, der her ere komne for en Dag, ved Siden af Bestræbelserne for Opdyrkingen af vore Heber og for Ophjælpningen af vort Fiskeri, som om Opdyrkingen af vore Heber og Ophjælpningen af vort Fiskeri vare industrielle Ting! Jeg kan aldeles ikke skjønne, at der er nogen virkelig Grund til at parallelisere disse Ting. Vore Hebers Opdyrkning og vort Fiskeri ere naturlige